

Не съм добре, усещам. Лошо ми е – знам го. Уморих се. Заспивам. Сънят е прекрасен – остров сред реалността, където миналото и бъдещото се сливат. Кога беше 3 март? Вчера? Днес? А ето го – толкова близко е бил до мен. Но защо ми е въобще? Има ли значение, че е точно той – 3 март? Не може ли да е 19 02 1878 или пък 17 06? Какво беше това последното – а, да, тогава руснаците се насочили към Свищов, който станал първият освободен град. Мен какво ме интересуват тия глупости? Да не би те да ми направят по-красив сънят? Спя добре, когато съм се наял поне веднъж в деня. Тези дати няма да ме наситят, а днес още не съм ял. Дори и историк да бях, пак нямаше да имам нужда от тях. Вярно, за справки и за информация щях да ги знам, но те са сякаш откъснати от нещо и сами нищо не представляват – числа, календарни дати. Може би говоря така лошо, защото с историята не сме се обичали много. Или поне така изглеждаше от страни. Изцяло ѝ се отдадох. Всичко правех за нея – като по-малък не си гледах сериалчетата, а учех, не спях (любимото ми занимание!), а учех, а когато се унасях, бълнувах години и личности – 17 04 1878 – сформирането на Българското опълчение, начело с Н. Столетов; 25 06 – Търновско освобождение, 7 06 – начело с ген Гурко се овладява Шипченческият проход. Всичко си знаех. Накрая ме скъсаха, защото забравих, че на 19 01 1878 руската дипломация принудила представителите на Високата порта да подпишат “Предварителни основания на мира”. Признавам важно беше, но от толкова незначителни подробности се губи нишката, ако въобще има такава. Всъщност историк станах и знаех, че не са незначителни. Винаги съм вярвал, че ако можехме да попитаме преди 128 години старозагорци дали 10 07 е значимо събитие, със сигурност щяха да го представят като световно, неповторимо, единствено, просто защото е било съдбоносно – тяхна съдба. Така както за мен днес е важно дали ще си легна да спя, или пак до посред нощта ще бълнувам, така и е било за тогавашния българин – дали още няколко века ще спи, или ще се събуди от робския си сън. Как “литературно” го казах само – да се удиви човек.

Колко гнусно и непоносимо досадно изглежда илюзорната, фалшива връзка между поколенията – вчера и днес, ако всичко свършваше просто с това – 3 03 1878 чрез Санстефанския мирен договор България е била освободена. Да, винаги ще има будители и хора с признателно и патриотично сърце, което е заложено сигурно дълбоко във всеки един от нас. Но не е в това проблемът. Той се крие зад липсата на истинския смисъл за нещата. Има 3 март. Има българска нация днес. Няма идея. Къде си? Не те виждам. Нищо, дай си gsm или e-mail. Не те чувам. Определено не си вкусна. Миришеш ужасно. Непоносима си... Затова човек не може да те възприеме... лесно... трябва му да се отрече от себе си... за едната идея. Какво всъщност е значението ти, каква е идеята ти? Имаш ли въобще замисъл, или безцелно и без никаква полза витаеш във времето пространство и ме обсебваш. Знам, че те има. Прощавам ти, че си ужасна. Заради теб крещя по улиците “като” ненормален: “а вий... вий сте идиоти!” Понякога дори и те обичам – “Отечество мило любя,/ неговия завет пазя; / но себе си, брате, горя,/ тия глупци като мразя.” Това е българската национална идея – “свобода и смърт юнашка!” Знам, че те има. Но защо си ми; защо те има; за кой си важна;

на кой ще свършиш работа...Стига заблуди и безплътни възхвали – българинът е горд, че е свободен, българинът тачи и милее празниците си, българинът те пази като съкровище. Стига измами и нелепи преструвки – ти не се нуждаеш от това. Зная го, познавам те добре. Ти не искаш да се къдне в теб “патриотът”, като виждаш как “продава си и душата...изяда си и месата.” Защо си мислиш, че са вкусни – отвратителни са. Защо си мислиш, че без души сме щастливи – само дяволът е такъв. Не го ли виждаш колко души е купил вече? А и на борсата – сред масата малодушие излизат по-евтино. Какво е човек без душа – история без идея. Идеята е в основата на ценностната ни система вътре в нас. Само душата и подчинилият ѝ се разум могат да си говорят с нея. Махни се от мен, изчезни! Не виждаш ли, че охраняваш само напразни мечти? Гладен съм. Не мога да заспя в присъствието ти. Ето я вратата, тръгвай си. Не разбираш ли колко по-лесно живеят хората без теб – не им се натяква постоянно истината, че са просто плътни, низши работи – безидейни и механизирани. Защо си мислиш, че хората искат да им се отворят очите – ще ослепеят от светлината. Без нея много по-добре си живеят, идеално са се приспособили към тъмнината, пък и тя хич не е толкова зле, къде, къде има повече предимства. Защо си мислиш, че искат да им се каже истината – те си я измислят така умело, че лъжата вече е станала по-достоверна. Нали не искаш да ги убиеш, за да се покажеш, че те има. Знаем, че си добра. Ти не се нуждаеш от това. Ти се нуждаеш от мен. Твой съм. Аз съм гений – индивидуализиран народ. Обичам Ботев. Приятели сме. Нали ти стигаме. И ти си ми достатъчна. Сънят нека е за другите. А и пирът също. Ние ще гледаме отстрани.

Виж ги само колко са смешни и жалки...днес празнуват 3 март. И какво става? Ученици и студенти не ходят на занятия, а си правят купони. Абсолютна свобода на избора – дали на кино, дали на кафе или кръчма, дали на планина, дали пред компютъра – весели хора. Защо трябва да ги насилваме да вникнат в това какво е свобода. Достатъчно е, че са учили по история, по литература, по философия и са си изкарвали оценките. Не трябва да ги съдим или да изискваме сега пък и да я почувстват и разберат – прекалено е. Възрастните също си почиват по всячески начин или се възползват кой да си поправи счупения шкаф, кой да пусне бяла пералня. Не трябва и на тях да им се сърдим – те поне понякога “подстрекават и поучават” младото поколение да цени и да помни историята си. Защото и те като малки са виждали с насмешка как им говорят за значимостта на деня и продължават сега традицията. Но ако трябва да се положат усилия и средства за възстановяване на някой си паметник или организиране на някоя благородна историческа мисия, малко ще бъдат “ентузиастите”. Но не е важно дали ще бъдат двама, или сто, важно е, че за всички останали идеята ще е маловажна и ненужна. А ти не искаш това. Принудена си обаче да се жертваш в името на себе си. Има олтар, има жертвеници, има жертво-приносители, има свидетели – повечето, има Бог, няма жертва. А без нея празникът не е пълен. В него и движещите обществения и културен живот “дейци” също се включват. Медията непременно ще покаже няколко “необразовани” дечица, които с насмешка ще кажат, че не знаят какво е 3 март или пък ще го сбъркат с 24 май. Но голяма работа, те всички празници са еднакви – вярно причината им може да е различна, но тя е в миналото и там и да си стои, а следствието е едно – почивка е. Президентът като представително лице на държавата ще започне

точно в осем часа дълбоко прочувствена реч, пълна с исторически данни и възхвалителни слова, приобщавайки с нея всички българи: “Драги съотечественици...да се поклоним в памет на достойно загиналите за българската свобода патриоти...” Ще следва красива и сензационна заря. Ще се пие и яде. Ще се весели... без причина, без идея. Нея отдавна я захвърлихме и поругахме. Тя не се сърди, но е безкрайно самотна. Някои ще отидат при нея, за миг ще отворят сърцата си, не нея, а себе си ще съжалят и цялото си съвремие, ще оценят хвъркатото понятие свобода, ще му дадат заслужения венец, ще я заобичат, но моля ви, не се унасяйте, не забравяйте, само за миг и после пак все същия “живот без живот”. Тя не ги осъжда, казах ви, защото знае, че ако прекалено ѝ се отдадат, са погубени, не са за този свят. Не, те не са по-висши от вас, напротив, и няма да ходят в рая, не им завиждайте, те просто не са за тук – ще се погубят. Погубен човек съм. Вие не се губете – отидете на топло вкъщи, празнувайте с всички и после заспете, забравете я. Тя няма да ви забрави – това ѝ е мисията. Ще дойде в съня ви я като някой кошмар с “остър нож” в ръката, които “кървав ще се лее над камък гробен”, я като ви “в уста целуне бърже”. И да възхваляваме, и да я поругаваме, идеята пак ще си вирее, както и душата. Значимостта или маловажността на събитието не му дават или отнемат същността, идеята му. Но всичко е обърнато към нас – ние избираме дали сме значими, или маловажни, дали ни се дава, или отнема. Това е пределно просто и ясно, банална закономерност, която колкото и да е глупава, все пак е достатъчно умна, за да отрази образа ни в историята такъв, какъвто е. Нищо друго.

Човекът е достатъчно егоистично създание. Идеалът му е достатъчно опровергаващ и отхвърлящ себичната му същност. Историята се гради върху човека и деянията му. Мечтана, илюзорна история без войни и смърт няма. Идеята се вмества между човека, идеала, историята му...предела между случващото се и замислящо се в него. Идеята се чувства. Идеята се измисля. Идеята е божествена – тя е за душата, не е за пред хората: “Погрешно е човек да открива истинските си чувства на света, защото тогава те умират”(О.Уаилд). Идеята е Бог – “не ти, що си в небесата, а ти, що си в мене, боже-/ мен в сърцето и душата...” Опълченците на Шипка убиват и умират заради идеята: “България цяла сега нази гледа/ този връх висок е, тя ще ни съзре,/ ако би бегали, да мрем по-добре.” Съвременният човек унищожава идеята и себе си с това. Но пак тя е тази, която го преобразява и направлява изцяло. Вазов пише за безсмъртния подвиг на патриотите: “славата му дивна като някой ек,/ от урва на урва и от век на век.” Налага се схващането, в което ревностно вярваме - че легендата за чутовния връх ще преминава през вековете и ще ни учи на родолюбие, на доблест, ще събужда у нас гордост от миналото и отговорност за настоящето и бъдещето на България. Но забравяме, че не вярваме в себе си. Тогава какво остава? Онези там на върха сякаш иронично наричат себе си “идиоти”, защото не са осъзнали какво “голямо значение” ще имат днес. Не ме разбирайте погрешно, те не искат слава, просто няма как да я искат, след като имат всичко – свободата си. Славата дори не могат да я разберат, тя е извън тях, не им е понятна въобще, че съществува. А днешният човек си мисли, че кой знае колко ги ощастливява, като ги “прославя и помни”, че кой знае колко много дава от себе си. Нищо. Нека си празнува и да се гордее, залъгвайки се, че знае истината за тях. А пък аз ще му се смея отстрани, ще се смея на върховната му заблуда. Нищо не разбирате. Не ви и

трябва.

Казах, че са недостойни и жалки тези, които не познават и не зачитат българския национален празник 3 март. По същия начин осъждам и “милеещите и демонстриращи патриотичния си дух”. Не навиждам и себе си. Не упреквайте теорията ми, че няма логика и че е грешна като си противоречи. Природата на нещата се гради върху полифоничното им начало. Признавам и вярвам единствено на идеята. Само тя ми остана истински приятел до края. Обичах и вярвах в хората – те ме предадоха, отхвърлиха и зачеркнаха от себе си. Вярвах в миналото си, в историята – сега чувам като ек, като завет от дедите си само ироничния им сарказъм за моя и техен идиотизъм, толкова близък и подобен на идеализма. Вярвах в бъдещето си – че ще променя света към по-добро и хората малко повече ще ценят и обичат истинските неща. Модата занаят изисква пълна просташина и безнравственост, пълно обезличаване. Ако не си в крак с нея, не можеш да се задържиш на краката си – подсичат ти ги и оставаш сакат завинаги. Аз съм болен човек. Луд съм. Не ми обръщайте внимание. Исках само да ви кажа, че Ботев и свободата ми са смисълът на всичко. Не е важно дали зачитаме патриотите, дали живота си за свободата ни, не е важно дори да ги знаем, не е важно и обратното - да сме научили всичко около това съдбоносно събитие и така да сме събудили родолюбивото в нас...Важно е как усещаме себе си в този миг – затворени и задушавачи се в независимата си конституционна република или свободни смятаме тези в поробената васална България. Нищо не е да си назоваван като свободен, всичко се вмества в самосъзнанието за личност. Някогашният българин е доказал и защитил с делата идеята за идеала си. Ние също трябва да понесем кръста си, защото: “На раменете ни тежи/ прахът от неизвървените/ от нас пътища”(Казимира де Брито – “Хайку”). Прахът е и мръсен, уличен, задушавач, и вълшебен, крилат. Аз съм птица, не ви ли казах. Забранявам ви да срежете крилето ми. Друго не искам от вас. Между другото лесно се лети, стига малко повече да повярваш. “Птиците пеят / безсмислени мелодии,/ казва човешкия слух”(К.Брито – “Хайку”). Дори и безсмислен 3 март пак ще звучи в мен. Гениално е безсмислието.

Из “ Записките на един луд” □

Направените грешки са запазени за по-голяма автентичност □ Не ги взимайте под особено внимание... □

